

Siljan kommune

Psykososialt miljø

2013

13. august 2013

Psykososialt miljø 2013

- 1. Formål 2
- 2. Innledning 3
- 3. Forebyggende og holdningsskapende arbeid 6
- 4. Avdekking 2
- 5. Håndtering 8
- 6. Kontinuerlig, langvarig og systematisk arbeid 9
- 7. Handlingsplaner 10
- 8. Vedlegg 20

1 Formål

Denne plan omhandler forståelsen av reglene i opplæringsloven kapittel 9a og forslag til ny barnehage lov §§ 8 og 10 om elevenes og barnas rett til et godt psykososialt miljø.

Barn og unge tilbringer en stor del av sin oppvekst i barnehage og skole. De har krav på et godt miljø, både fysisk og psykososialt.

Med denne planen vil Siljan kommune forplikte seg i arbeidet for et godt psykososialt miljø for alle barn og unge i barnehagen, på skolen, og i skolefritidsordningen. Planen omhandler barnas og elevenes psykososiale miljø og bygger på følgende prinsipper:

Kapittel 3	Forebygging og holdningsskapende arbeid	Tiltak som reduserer risikoen for at barn og elever blir utsatt for krenkende ord og handlinger.
Kapittel 4	Avdekking	Metoder og rutiner barnehagen og skolene bruker for å avdekke at barn og elever blir utsatt for krenkende ord og handlinger.
Kapittel 5	Håndtering og sanksjoner	Tiltak og rutiner for problemløsning. Når det gjelder sanksjoner skolene bruker overfor elever som utøver krenkende ord og handlinger, vises det til ordensreglementet
Kapittel 6	Kontinuerlig, langvarig og systematisk arbeid	Barnehagen og skolenes systematiske arbeid i forhold til å sikre barn og elever et godt psykososialt læringsmiljø.

Utdanningsdirektoratet har utarbeidet en veileder til ansatte og ledere i grunnskolen i arbeidet mot mobbing. [Arbeid mot mobbing i skolen](#) og [Mobbing i barnehagen](#)

Lovgrunnlag

Skole

Opplæringsloven Kapittel 9a omhandler elevenes skolemiljø.

§ 9a-1 ”Alle elevar i grunnskolar og videregående skolar har rett ti eit godt fysisk og psykososialt miljø som fremjar helse, trivsel og læring.”

Barnehage

Rettslige krav til barnehagens fysiske og psykososiale miljø kommer blant annet i fokus ved godkjenning av barnehager, jf. barnehageloven § 10.

Det gis i dag ingen konkret rettslig plikt i medhold av barnehageloven til å ha et godt barnehagemiljø. Barnehagebarn har dermed heller ikke rettskrav på et godt barnehagemiljø etter barnehageloven.

Forslag til ny barnehagelov har følgende ordlyd :

§ 8 Rett til godt fysisk og psykososialt barnehagemiljø

Alle barn i barnehager har rett til et godt fysisk og psykososialt miljø som fremmer helse, trivsel og barnas leke-, omsorgs- og læringsmiljø.

Siljan kommune legger vekt på:

- at det arbeides kontinuerlig, langvarig og systematisk med barn og elevers psykososiale miljø
- at ansatte, barn, elever og foresatte samarbeider om det forebyggende og holdningsskapende arbeidet
- at tydelig ledelse er en forutsetning for å forebygge, avdekke og håndtere krenkende ord og handlinger
- at alle ansatte ved barnehage og skolen har en handlingsplikt til å undersøke, varsle og gripe inn dersom de får kunnskap eller mistanke om at et barn eller en elev blir utsatt for krenkende atferd
- at våre lokale tiltak, og vår evne til kommunikasjon og samarbeid, er avgjørende for at arbeidet skal lykkes

2 Innledning

Barn og elever i barnehage og skole i Siljan skal ikke bli utsatt for krenkende ord eller handlinger som mobbing, diskriminering, vold, rasisme eller utestenging på skolen/i barnehagen eller på skoleveien. (SFO er i denne planen definert inn under skole)

Hva er det psykososiale miljøet

Med psykososialt miljø mener vi hvordan vi har det sammen med andre. Hvordan er de mellommenneskelige forholdene hjemme, på skolen, i barnehagen og i fritidsmiljøet – og hvordan opplever vi dem?

En rekke indre og ytre vilkår har betydning for hvordan vi trives, kommuniserer og samarbeider. Summen av disse vilkårene skaper det psykososiale miljøet som er så viktig for den psykiske helsa vår. Og en god psykisk helse er viktig for å mestre livet!

Det er den subjektive opplevelsen til hver enkelt som avgjør om miljøet i barnehagen eller på skolen kan kalles godt eller dårlig. Om bare én person synes at miljøet i vennegjengen er dårlig, så er det slik – selv om de andre opplever miljøet som godt

Felles syn på barn, læring og utvikling

Barn har ressurser og rettigheter, og bidrar aktivt i eget liv og i samfunnet. Alle barn har egne erfaringer, meninger og drømmer. Barn utvikler seg i samspill med omgivelsene sine, og lærer gjennom alt de opplever og erfarer.

Hvert enkelt barn skal bli sett og verdsatt. Ansatte skal gi barn erfaringer i å lykkes, og gi dem tro på egne evner. Barn skal lære å ta hensyn til andre og respektere forskjellighet.

Barn og unge skal oppleve at de er betydningsfulle og blir tatt på alvor. Ansatte skal legge til rette slik at barn og unge blir gitt ansvar og får reell mulighet til medvirkning i hverdagen.

Fokus på foreldrerollen

Foresatte har svært stor betydning for barns utvikling og trivsel. Barn trenger engasjerte, ansvarlige foresatte som ser dem, bryr seg og følger opp. Ansatte i Siljan skal samarbeide tett med foresatte, fremme ressursene deres, ansvarliggjøre og gi støtte og oppfølging etter behov.

Mange barn og unge oppholder seg mye i det offentlige rom når de har fri fra skole og andre aktiviteter. Det finnes mange eksempler på møtesteder der de unge samles, uten noen form for organisert tilsyn av voksne. Da er det kanskje heller ingen som griper inn om det oppstår konflikter, eller noen blir utsatt for vold.

Å følge med på hva barn og unge gjør i fritiden, hvem de er sammen med, og hvor de oppholder seg, vil være viktig for å kunne ha en dialog om holdninger og grensesetting.

Hjelpeapparatet

Når barnet har blitt utsatt for krenkelser i fritiden, kan det i tilfeller der situasjonen tilsier det, være viktig å søke hjelp hos fagfolk for å få vurdert situasjonen.

Uansett hvem i hjelpeapparatet som blir kontaktet, har de plikt til å ta saken på alvor, og bringe den videre i hjelpeapparatet.

Aktuelt hjelpeapparat:

- Lege
- Helsesøster
- Ansatte på skolen/barnehage
- Pedagogisk – psykologisk tjeneste (PPT)
- Barnverntjenesten
- Politi

Kompetente medarbeidere

Vi er ansatt i ulike avdelinger og har ulike oppgaver. Det er viktig at hver enkelt ansatt forstår eget mandat og rolle, og samtidig anerkjenner andres oppdrag. Barn trenger voksne som ser, forstår og handler riktig. Forskning viser at det er direkte sammenheng mellom barns prestasjoner og voksnes tro på barns muligheter.

Helhetlig ledelse

Alle ledere ser betydningen av et godt tverrfaglig samarbeid, og har et felles ansvar for å jobbe i tråd med prinsippene i denne planen.

Ledelse er avgjørende både i initiering, implementering og videreføring av endringsprosesser. Ledelse innebærer å inspirere og påvirke. Kommuner som lykkes i dette arbeidet, karakteriseres av en dynamisk, tilretteleggende ledelse og en profesjonell kultur.

Definisjoner på krenkende ord og handlinger

Mobbing er gjentatt negativ eller ondsinnet atferd fra en eller flere rettet mot et barn/en elev som har vanskelig for å forsvare seg. Gjentatt erting på en ubehagelig og sårende måte er også mobbing. Atferden må finne sted to eller flere ganger i måneden eller oftere for å være mobbing.

Digital mobbing foregår via Internett eller mobiltelefon. Mobbingen kan foregå via blogger, hjemmesider, nettsamfunn, e-post, SMS, MMS og videosnutter av mobbingen kan legges ut på nettsider/nettsamfunn. Det som hovedsakelig skiller digital mobbing fra andre mobbeformer er at mobberen i stor grad kan være anonym, mens man tidligere møtte mobbeofferet ansikt til ansikt.

Utestenging betyr at noen så godt som alltid blir holdt utenfor en gruppe eller klasse.

Vold innebærer at noen bruker fysisk makt for å skade andre.

Rasisme innebærer at noen blir forskjellsbehandlet eller plaget, for eksempel fordi de har en annen hudfarge eller snakker et annet språk.

Diskriminering betyr at en person blir dårligere behandlet eller trakassert, for eksempel på grunn av kjønn, funksjonsevne, tro, hudfarge eller opprinnelse.

3 Forebygging og holdningsskapende arbeid

Opplæringslova § 9a-3 Det psykososiale miljøet, 1. avsnitt, og **forslag til ny barnehagelov §10, 1 ledd:**

”Skolen/barnehagen skal aktivt og systematisk arbeide for å fremje eit godt psykososialt miljø, der den enkelte eleven/barn kan oppleve tryggleik og sosialt tilhør.

Barnehagen og skolene skal skriftliggjøre sitt arbeid i forhold til det forebyggende og holdningsskapende arbeidet. Tiltakene skal være i tråd med forskningsbaserte anbefalinger og denne planens krav til systematikk, dokumentasjon og evaluering(kap. 6).

Oppvekstavdelingen i Siljan kommune har følgende strategier for å forebygge, avdekke og stoppe krenkende ord og handlinger i barnehage og skole i Siljan

- Satsing på klasseledelse/voksenrollen
- Systematisk og langsiktig arbeid med fokus mot mobbing
- Det skal være synlig tilstedeværelse av voksne på alle barnehagens/skolens arenaer.
- Ledere og ansatte må ta ansvaret for å stoppe krenkende ord og handlinger.
- Barn/elever som forteller om krenkende ord og handlinger, skal bli tatt på alvor.
- Barnehage/skolen må møte foreldre/foresatte med tillit og respekt.
- De voksne må gripe inn med en gang krenkende atferd oppdages.
- Bedre system for internkontroll og dokumentasjon gjennom ”Plan for å sikre barn og elever et godt psykososialt miljø i Siljan kommune»
- Bruk av ART, MOT, Zero.
- Internrevisjon og tilsyn fra Fylkesmannen
- Barnemedvirkning og elevmedvirkning, elevråd og skolemiljøutvalg, barne og ungdomsråd.
- Foreldremedvirkning gjennom FAU, Foreldreutvalget i barnehagen og samarbeid med hjemmene.
- Det skal i løpet av skole og barnehageåret 2013/2014 utarbeides en ny hjem-skole/barnehageplan.
- Gjennomføre den statlige elevundersøkelsen fra 5. – 10. trinn

Det er utarbeidet handlingsplaner for det forbyggende arbeidet. Se side 10 [HER](#)

4. Avdekking

---

§ 9a-3 Det psykososiale miljøet, 2. avsnitt:

Dersom nokon som er tilsett ved skolen, får kunnskap eller mistanke om at ein elev blir utsett for krenkjande ord eller handlingar som mobbing, diskriminering, vald eller rasisme, skal vedkommande snarast undersøkje saka og varsle skoleleiinga, og dersom det er nødvendig og mogleg, sjølv gripe direkte inn.

Forslag til ny barnehagelov §10, 2. punktum

Dersom noen som er tilsatt i barnehagen, får kunnskap eller mistanke om at et barn blir utsatt for krenkende ord eller handlinger, skal vedkommende snarest undersøke saken og varsle styrer, og dersom det er nødvendig og mulig, selv gripe inn.

Barnehagen og skolene i Siljan skal i sin daglige virksomhet arbeide med å avdekke tilfeller av mobbing, diskriminering, vold og rasisme.

Alle ansatte ved barnehagen og skolene har en **handlingsplikt** som består av:

- plikt til å gjøre **undersøkelser** raskt
- plikt til å **varsle** barnehageleder/rektor (ved bruk av meldeskjema, vedlegg 1)
- plikt til å **gripe inn**

Oppfylles ikke handlingsplikten kan ansatte straffes med bøter eller fengsel i inntil 3 måneder, jf. opplæringsloven § 9a-7.(lik bestemmelse gjelder ennå ikke for barnehagen, men er med i lovforslaget)

Avdekking kan være at ansatte, barn, elever eller foresatte melder fra om hendelser, om at noen opplever krenkende ord og handlinger. Barnehagen og skolene skal sikre at barnets/elevens subjektive opplevelse kommer fram, og at tiltak settes i gang så raskt som mulig. Dette må dokumenteres.

Ved mistanke eller kunnskap om at et barn/en elev blir utsatt for krenkende ord og handlinger, skal ansatte benytte meldeskjema. Foresatte kan også benytte dette skjemaet. Dersom foresatte kommer med en muntlig bekymring, skal mottaker av meldingen fylle ut meldeskjemaet

Meldeskjema [HER](#)

Det er utarbeidet handlingsplaner avdekking. Se side 15 [HER](#)

5 Håndtering

---

§ 9a-3 Det psykososiale miljøet, 3. avsnitt:

Dersom ein elev eller forelder ber om tiltak som vedkjem det psykososiale miljøet, deriblant tiltak mot krenkjande åtferd som mobbing, diskriminering, vald eller rasisme, skal skolen snarast mogleg behandle saka etter reglane om enkeltvedtak i forvaltningslova. Om skolen ikkje innan rimeleg tid har teke stilling til saka, vil det likevel kunne klagast etter føresegnene i forvaltningslova som om det var gjort enkeltvedtak.”

Forslag til ny barnehagelov §10

Dersom foreldrene, foreldrerådet eller samarbeidsutvalget krever tiltak for å rette på mangler ved det psykososiale miljøet, skal barnehagen behandle saken etter reglene om enkeltvedtak i forvaltningsloven. Om barnehagen ikke innen rimelig tid har tatt stilling til saken, kan det klages etter bestemmelsene i forvaltningsloven som om det var gjort enkeltvedtak. Kommunen er klageinstans.

I barnehagen og skolene i Siljan skal alle barn, elever og foresatte oppleve å bli tatt på alvor hvis de kommer med bekymring om at et barn/elev blir utsatt for krenkende ord eller handlinger.

Man tar ansvar og initiativ for å stoppe slik atferd. Barn/elever som har opplevd å bli utsatt eller selv har utsatt andre for krenkende ord eller handlinger, skal vite at de blir fulgt opp av barnehagen/skolen etter at den krenkende atferden er avsluttet.

Barnehageleder og rektor har det overordnede ansvaret for å følge opp saker som gjelder det psykososiale miljøet.

Når barn/elev, foresatte eller ansatte har avdekket at barn/elever blir utsatt for krenkende ord og handlinger, skal det sikre en saksbehandling og oppfølging i tråd med lover og forskrifter. Viser også til forvaltningsloven.

Enkeltvedtak:

- Muntlige eller skriftlige henvendelser fra elever og foresatte om forhold knyttet til det psykososiale miljøet, **skal** besvares med et enkeltvedtak. Ved en henvendelse, **skal** foresatte få informasjon om sin rett til å få enkeltvedtak når de ber om tiltak.
- Ved varsling fra ansatte om kunnskap om eller mistanke om at et barn/en elev blir utsatt for krenkende ord og handlinger, skal barnehageleder/rektor etter undersøkelse **avgjøre om det skal** fattes et enkeltvedtak. Dersom det settes inn tiltak som er inngripende for den det gjelder, **må** det fattes enkeltvedtak.

Prinsippet for håndtering er at problemer løses på lavest mulig nivå, men at ansatte vet når saker skal meldes videre (meldeskjema, vedlegg 1). De ansatte vet hvem de kan henvende seg til når problemene ikke kan løses på deres nivå.

Barnehage og grunnskole i Siljan benytter prinsippene i Kriseperm for barnehagen og grunnskolen fra Personalomsorg

Det er utarbeidet rutinebeskrivelse for disse. Se side 17 [HER](#)

6 Kontinuerlig, langvarig og systematisk arbeid

---

§ 9a-4. Systematisk arbeid for å fremje helsa, miljøet og tryggleiken til elevane (internkontroll):

Skolen skal aktivt drive eit kontinuerleg og systematisk arbeid for å fremje helsa, miljøet og tryggleiken til elevane, slik at krava i eller i medhald av dette kapitlet blir oppfylte. Skoleleiinga har ansvaret for den daglege gjennomføringa av dette. Arbeidet skal gjelde det fysiske så vel som det psykososiale miljøet.

Barnehager har ikke tilsvarende regler, men Siljan kommune velger å legge dette til grunn også for barnehagen.

Med **kontinuerlig** menes det at det systematiske arbeidet må være en rød tråd i barnehagen/skolens arbeid, og ikke bare noe som gjøres når det oppstår ubehagelige situasjoner eller ved oppstarten av et nytt barnehage/skoleår. Arbeidet skal drives hele tiden, gjennom hele skoleåret.

Det **systematiske** arbeidet skal være gjennomtenkt og planmessig. Planene og rutinene må være innarbeidet og må følges av personalet når det jobbes med saker som vedrører det psykososiale miljøet til barna/elevene.

Barnehage- og skoleledelsen har ansvaret for den daglige oppfølgingen av det systematiske arbeidet. Ledelsen skal følge med og har ansvaret for at det systematiske arbeidet er aktivt, systematisk og planmessig.

Denne planen skal bidra til at barn og elever i Siljan opplever et trygt og sosialt miljø. For å sikre at dette blir et "levende" plandokument, må planen være kjent for alle parter i Barnehage- og skolemiljøet.

Det er utarbeidet en rutinebeskrivelse for systemarbeid. Se side 19 [HER](#)

7 Handlingsplaner

Forebyggende arbeid

Barnehage

Hva	Hvordan	Når	Ansvar
Fokus på voksenrollen	Kursing av ansatte Tema på avdeling og personalmøter Veiledning	Hele året	Ledelsen Alle
Gjennomgår Tiltaksplan for • Personalet • Foresatte • Styre i foreldrerådet	Planleggingsdag, personalmøte, avdelingsmøter. Foreldremøte Foreldresamtaler Foreldrerådsstyre møte	Gjennom året	Ledelsen Ped.leder Barnehageleder
Plan for sosial kompetanse	Se egen plan	Hele året	Alle
Utarbeidelse av årsplan	Arbeidsredskap for personalet og informasjon utad til alle foresatte og andre instanser.	Utdeles ved oppstart nytt barnehageår	Ledelsen/ personalet
Temasamlinger om sosial kompetanse	Opplegg om sosial kompetanse i samlinger og i hverdagssituasjonene -Samtalebilder om Musa Marius -Språkkista, snakkepakken	Jevnlig gjennom hele året i barnehagen	Personalet
Turer	Grupper på tvers av avdelingene med ulike aktiviteter basert på fellesskapsopplevelser	Gjennom hele året	Personalet
Fellessamlinger	Alle barn/ voksne på tvers av avdelinger møtes til fellesskap, vennskap og ulike innslag av tema.	Gjennom hele året	Ledelsen Personalet
Vaktordninger i uteleken	Personalet er inndelt i 3 vakt system, noen avdelinger har 4 vakt system.	I utetida i løpet av barnehagedagen	Personalet
Trollklubb (Se eget info-skriv)	Alle kommende første klassinger er sammen i eget opplegg Fellesarrangement/turer for alle trollklubb-barna Utkasting, utdeling av «loppebevis»	Avdelingsvis 1-2 g.pr.uke 1 g.pr.måned Juni	Ped.ledere

	Overnatting i barnehagen		
Internasjonaldag	Besøk fra voksenopplæringen	Oktober	Ledelsen
FN-dagen	Eget opplegg med fokus på fellesskap, toleranse, respekt for hverandre...	24.oktober	Personalet
Mot til å glede dagen	Barnehagen får besøk fra ungdomskolen	November	Ledelsen/ Mot-ambassadør ved S.U.S
Språkplasser	Utplassering av voksne minoritetsspråklige som trenger norsktrening	2 dager i uka gjennom barnehageåret	Ledelsen/ ped.leder
Merkedager og fellesarrangement	Juleverksted Adventsamlinger Lucia Nissefest Julevandring, besøk av presten til jul og påske Karneval Påskefrokost Vinterfestival/skimesterskap Vårfest Idrettsdag, friluftsdag Jul og sommeravslutninger	Gjennom hele året	Personalet
Besøk av nye barn	Nye barn fra høsten og deres foresatte besøker sin avdeling. De barna som skal over fra småbarn til stor avdeling besøker sin avdeling	Juni Jevnlige besøk før sommerferien	Personalet
Overgangsmøte med skolen	Kontaktlærere og ped.ledere og ledelsen møtes til overføringssamtale	Mai/ juni	Ledelsen, Ped.ledere
Besøk av kontaktlærer i barnehagen	Møte mellom Trollklubb-barna og kontaktlærer, observasjon	Mai/ juni	Ledelsen

Barneskole

Hva	Hvordan	Når	Ansvar
Klasseledelse	Opplæring alle ansatte	2014	Skolesjef/rektor
Overgangsmøte med barnehagen	Kontaktlærer og Ped. personalet i barnehagen	Mai	Administrasjonen
Plan for sosial kompetanse	Se eget dokument	Hele året	Alle
Gjennomgår <i>Handlingsplan mot mobbing</i> i: • Personalet • FAU/SU • Foreldre på 2. og 5.trinn (hovedtrekkene) Evaluere <i>Handlingsplan mot mobbing</i> i personalet	Plenum FAU/SU møte Foreldremøte Plenum	August Høsten September Juni	Rektor Rektor Kontaktlærer Rektor
• Ordensregler • Skoleregler i praksis • Klasseregler	Klassevis	August	Rektor/ kontaktlærer
Elevsamtaler	Samtale kontaktlærer og elev	Høst og vår	Kontaktlærer
ART	Grupper	Hele året	ART instruktører
Uteskole	1.og 2. trinn. For å gi elevene fellesskapsopplevelser som styrker samholdet.	Hele året	Kontaktlærer
Fadderordning	1.og 4.trinn • Besøksdag • Høsttur • Tematimer	Første besøksdag og gjennom året.	Kontaktlærer
Zero-samlinger	Samlet skole	2 ganger pr. semester	Sosiallærere og team
Zero-arrangement	Sosialt tema som arbeides med over tid.	En gang pr.år	Rektor/Team/ Sosiallærer
Grunnskoleuka	Samarbeid med: • VO • Frivillige i Siljan • FAU/foreldre	Uke 45	Rektor
Adventsamlinger	1.-4. trinn	Desember	Kontaktlærer
Grøtfest	1 – 7. trinn	Desember	Kontaktlærer
Kjærlighet og grenser	7.trinn	Januar	Oppvekst
Lekedag	1.- 4.trinn	Juni	S-Team
Aktivitetsdag	5.-7. trinn	Juni	Team
Vinteraktivitetsdag	1.-4., 5.-7.trinn	Februar	Team
Grilling	1.-7. trinn	Juni	Sosiallærere

Ungdomsskole

Hva	Hvordan	Når	Ansvar
Fokus på klasseledelse	Alle lærere er kurset Tema på personal og trinnmøter Veiledning	Hele året	Rektor/alle
Overgangsmøter med barneskolen	Adm møter adm på u-skolen(helsesøster og PPT er med)	Januar	Adm b-skolen
	Ktl b-skolen møter ktl u-skolen, pedagogisk dialog	April	Rektor u-skolen
	9. trinns UMM (Ungdom med MOT)-elever besøker 7. trinn på b-skolen, 2 besøk à 3 skoletimer. Kontaktlærerne fra u-skolen er med på siste besøket.	April og mai	MOT-informatørene, rektor
	7. trinn besøker u-skolen	Mai eller juni	Rådgiver u-skolen og 8. trinn
Plan for arbeid med sosial kompetanse	Se eget dokument	Hele året	Alle
Gjennomgår og evaluerer <i>Handlingsplan mot mobbing</i> i: • Personalet • FAU/SU • 8. trinns foreldremøte høst • Elevrådet	Plenum FAU/SU møte Foreldremøte	August Høsten September	Rektor Rektor Kontaktlærer
Gjennomgå • Ordensregler • Klasseregler	Klassevis	August	Kontaktlærer
Skolestart for 8. trinn	Velkomstkveld på kvelden for nye elever og deres foreldre	August	MOT- informatørene Trinnlederne
Skogdag	Bli-bedre-kjent-aktivitet. Natursti i aldersblanda grupper	August	10. trinn
Elevsamtaler	Samtale mellom kontaktlærer og elev	Høst og vår	Kontaktlærer
Samtale med helsesøster	Helsesøster har samtale med 8. trinns elever	Høst	Helsesøster
Inspeksjon i pauser	Voksne ansatte har vakt	Hele året	Alle ansatte
MOT	15 samlinger over tre år	Hele året	MOT-informatørene
Midttimene	Inspeksjon	Hele året	Hele personalet

	Aktivitetstilbud i gymsalen Kantine, bordtennis. Musikkrom, bibliotek og IKT rom. UMM – elevene har «trivselspatrolje» hver dag		Elevrådesleder Elevrådet MOTinformatørene
Morgensamling	En dag i måneden samles alle elever og ansatte i samfunnssalen	Månedlig	MOT-informatørene og trinnlederne
Idrettsdag/aktivitetsdag	Felles aktivitet i nærområdet	September	9. trinn
MOT til å glede dagen	To dagers innsats for lokalmiljøet	23. november	MOT-informatørene og MOT-koordinator
Trivselsundersøkelse for 8. trinns elever	Papirbasert spørreundersøkelse	November	Kontaktlærer Sosiallærer
Skolerevy	Elevene og skolen arranger revy på kvelden	November	MOT-informatørene Lærer i sal og scene
Desemberundersøkelsen	Kartlegging av skolens sosiale miljø gjennom en spørreundersøkelse	Desember	MOT-informatører MOT-koordinator Kontaktlærer
Grøttest	Lærerne serverer elevene	Siste dag før jul	8. trinn
Vinteraktivitetsdag(er)	Det som er mulig å få til	Februar og mars	Krø-seksjonen
Foreldre med MOT	Foreldremøte for 8. trinns foreldre med tema MOT	Vår	MOT-informatører MOT-koordinator
Opptur	8. trinn på tur i nærmiljøet	Mai	8. trinn
SIS-dag	En operasjon dagsverk aksjon for skoler i Kongo	April – mai	Prosjektgruppe SIS

Avdekking

Barnehage

Oppgave	Når	Ansvar for oppfølging
Kartlegging via TRAS for de eldste barna	Høst/ vår	Ped.ledere
Foreldremøter høst, vår	Høst/ vår	Ledelsen/ ped.ledere
Oppstartsamtaler ved innkjøring av nytt barn	Høst eller fortløpende	
Foreldresamtaler, 2 pr-år ellers ved behov	November/ April	Ped.ledere
Barnesamtaler		
Kvalitetssikring av rutinesituasjonene, voksenrollen og det pedagogiske arbeidet på avdelingen	Skriftlig evaluering hver måned	Ped.leder
	Skriftlig årsevaluering	Ledelsen/ ped.ledere
Vakt og tilsynsordninger	Hver dag	Personalet
Observasjonsskjema Avkryssingsskjema Sosiogram Alle med-skjema Kari Pape-skjema	Gjennom hele barnehagedagen	Personalet
Brukerundersøkelser	Hvert andre år	Ledelsen
Avviksskjema ved brudd på loven		

Barneskole

Oppgave	Når	Ansvar for oppfølging
Skolegårdsundersøkelse - kartlegging av trivsel i skolegården (fra elevmeglingsperioden) følges opp med samtale i klassen med sos.lærer til stede. Påvirker hvor inspeksjon skal foregå.	Oktober	Rektor/Sosiallærere
Samtaler med helsesøster 2. trinn		Helsesøster
Kartlegging av trivsel og sosialt miljø 2.-4.og 6. trinn	November	Rektor/Teamleder
Udir sine nettbaserte brukerundersøkelser 5.-7.trinn	Høst/vår	Rektor/Teamleder
Kartlegging av foreldrenes oppfatning av elevenes arbeidsmiljø 2., 4. og 6.trinn(på foreldremøte)	Høst	Rektor/Kontaktlærere
Kartlegging av mobbing to ganger per år gjennom utviklingssamtalen/elevsamtalen. Kontaktlærer rapporterer funn til rektor. Rektor bestemmer videre oppfølging.	Høst/vår	Rektor/kontaktlærer
Årlig undersøkelse av omfanget av mobbing ved skolen gjennom elevundersøkelsen. Undersøkelsen gjennomføres fra 5. – 7. trinn	Høst	Rektor/kontaktlærer
Årlig tema på foreldremøter, elevråd og skolemiljøutvalg	Høst /vår	Rektor/kontaktlærer
Vakt og tilsyn i skolegården - o Faste vaktområder - o Ekstra vak/ert på elever med spesielle behov	Alltid	Rektor/alle ansatte
Bruke kommunens avvikssystem ved brudd på loven		Rektor/kontaktlærer

Ungdomsskole

Oppgave	Når	Ansvar for oppfølging
Utdanningsdirektoratets nettbaserte brukerundersøkelser for 8.-10.trinn. (Obligatorisk deltakelse er flyttet fra vår til høst fra og med 2013).	Høst	Rektor, trinnleder, kontaktlærer
Elevsamtalen 2 g årlig	Høst og vår	Kontaktlærer
Skole/hjem-samtalen.2 g årlig	Høst og vår	Kontaktlærer
Årlig tema på foreldremøter, elevråd og skolemiljøutvalg	Høst	Rektor/kontaktlærer
Inspeksjon	Hele året	Alle ansatte
Løpende observasjon	Hele året	Alle ansatte
Ansatte plikter å bry seg gjennom sitt daglige arbeid, våre elever er alles ansvar.	Hele året	Alle ansatte
Dokumentasjons- og oppfølgingsrutiner (avviksmeldinger, meldeskjema, rutiner i kriseperm, med mer).	Når aktuelt	Rektor, kontaktlærer, alle ansatte

Faser i problemløsning

	Oppgave	Ansvar	Dokumentasjon
1	Undersøkelser og observasjon settes i gang umiddelbart	Rektor/k-lærer Barnehage leder/ped.leder	Meldeskjema (vedl.1)
2	Samtaler med barnet/eleven som opplever seg krenket , for å skaffe informasjon og gi støtte. Barnehagen/skolen skal sikre at barnets/elevens egen subjektive opplevelse kommer fram.	Rektor/k-lærer Barnehage leder/ped.leder	Referat
3	Samtaler med foresatte til barnet/eleven som opplever seg krenket. Barnehage/skolen har ansvar for å legge til rette for et godt samarbeid når det gjelder tiltak som kan/bør gjøres.	Rektor/k-lærer Barnehage leder/ped.leder	Referat
4	Samtale med barnet/eleven som krenker Er det flere som plager, snakkes det med én om gangen. Hensikten med samtalen er å gi beskjed om at slik atferd er uakseptabel og må stoppe umiddelbart. Gjøre avtaler om oppfølging.	Rektor/k-lærer Barnehage leder/ped.leder	Referat
5	Samtale med foresatte til krenker Barnehagen/skolen har ansvar for å legge til rette for et godt samarbeid når det gjelder tiltak som kan/bør gjøres.	Rektor/k-lærer Barnehage leder/ped.leder	Referat
6	Barnehageleder/rektors vurdering etter fakta innhenting	Rektor/ barnehageleder	Handling skjema
7	Hvis enkeltvedtak fattes: Barnehageleder/rektor fatter enkeltvedtak raskest mulig om barnets/elevens rett etter § 9a-1 (§10)er ivaretatt eller ikke • Begrunnelse om retten er ivaretatt eller ikke • Nevne de faktiske forhold som vedtaket bygger på • Begrunne valg av eventuelle tiltak • Hvordan følge opp og evaluere tiltakene • Konklusjonen må komme frem klart og tydelig • Klagerett sikres	Rektor/ barnehageleder	Enkeltvedtak
8	Avviksmelding når det er brudd på § 9a-1.	Rektor/ barnehageleder	Avviks melding
9	Hvis enkeltvedtak ikke fattes: Eventuelle tiltak må likevel dokumenteres. (Dersom det settes inn tiltak som er inngripende for den eleven det gjelder, både krenker og krenket, må det fattes enkeltvedtak.)	Rektor/ barnehageleder	Referat
10	Evaluering av tiltak / enkeltvedtak Når tiltakene evalueres, vurderes også behov for nye enkeltvedtak	Rektor/ barnehageleder	Referat/ evt. Nytt handlings skjema

11	Sanksjoner Sanksjoner må være i tråd med ordensreglementet Barnehage og skolene må dokumentere bruk av sanksjoner. Barnehage og skolen må vurdere om det skal fattes egne enkeltvedtak hvis sanksjonen er inngripende.	Rektor/ barnehageleder	Referat Enkeltvedtak
12	Oppfølging Problemsituasjonene følges inntil de opphører helt. Alle involverte barn og elever skal følges opp. Det tar tid å komme over alvorlige krenkelser. Den/de som krenker har også problemer.	Rektor/k-lærer Barnehageleder/ped.leder	Referat
13	Dersom krenkende atferd ikke opphører , skal andre eksterne parter inn i saken, for eksempel PPT, Koordinerende team, helsestasjon, barnevern, politi eller konfliktråd.	Rektor/ barnehageleder Oppvekstsjef (politi eller konfliktråd)	Referat
14	Hvis det er voksne ved skolen/barnehagen som plager elever, kan dette bli en personalsak	Rektor/ barnehageleder Oppvekstsjef	Referat

All dokumentasjon skal lagres i elev/barnemappen på 360

Rutinebeskrivelse for systemarbeid

	Oppgave	Tidspunkt	Ansvar
1	Ansatte drøfter barnehagens/skolens syn på: • Hva er et godt psykososialt miljø? • Hva er krenkende atferd? • Hva er terskelen for å gripe inn? • Når skal ledelsen varsles?	Ved starten på barnehage/skoleåret	Rektor/ barnehageleder
2	Barnehagen/skolens planer og tiltak for forebyggende og holdningsskapende arbeid gjennomsyrrer hverdagen.	Løpende	Rektor/ barnehageleder
3	Opplæring og informasjon til alle ansatte • Plan for å sikre elevene et godt psykososialt miljø i barnehage og skole i Siljan • Ordensreglementet	Ved starten på barnehage/skoleåret	Rektor/ barnehageleder
4	Nye foresatte gjøres kjent med at planen og ordensreglementet ligger på hjemmesidene. Nye foresatte skal underskrive på at de har lest dokumentene	Første foreldremøte om høsten	Rektor/ barnehageleder
5	Barn/elever og foresatte informeres om planen og ordensreglementet	Hver høst	Ped.leder/k-lærer
6	Tiltak og aktiviteter vedr. skolemiljø tas opp i elevråd (gjelder bare skole)	Løpende	Elevrådsleder
7	Gjennomgang av elevundersøkelsen tas opp i personalet, elevråd, FAU og skolemiljøutvalg(gjelder bare skole)	Hver høst	Rektor Oppvekstsjef
8	Funn i utviklingssamtalen/barnesamtalen vurderes to ganger i året	Høst og vår	K-lærer
9	Barnehage/skolen skal evaluere sitt forebyggende og holdningsskapende arbeid hvert år. Evaluering og evt. revidering foretas i personalmøte, elevråd, FAU og skolemiljøutvalg.	Vår	Rektor/ barnehageleder
10	Vakt- og tilsynsordningen evalueres to ganger i året.	Høst og vår	Rektor/ barnehageleder
11	Kvalitetssikringssystem med sjekkpunkter/praksis i forhold til oppfølging av denne planen. Jft oppl loven § 13-10 og forslag til ny barnehagelov §§ 16 jfr 26	Løpende	Oppvekstsjef
12	Oppfølging av planen rapporteres politisk hvert år i forbindelse med tilstandsrapporten	Høst	Oppvekstsjef

8. Vedlegg

Vedlegg 1: Meldeskjema

Vedlegg 2: Bekreftelse fra foresatte

**MELDESKJEMA
 OM BEKYMRING FOR BARN OG ELEVENS
 PSYKOSOSIALE SMILJØ**

Meldinger fra foresatte vil utløse et enkeltvedtak.

Barnets/elevens navn:		Fødselsdato:
Barnets avdeling Elevens klasse		
Bekymringen meldes til:		
Bekymringen meldes av:		
Dato for meldingen:		
Hva dreier bekymringen seg om? (mobbing, vold, rasisme, diskriminering, utestegning)		
Hvordan ble bekymringen oppdaget?		
Annen faktainformasjon?		

Meldeskjema leveres ped.leder/k-lærer med kopi til ledelsen/rektor

Vedlegg 2: Bekreftelse fra foresatte

**BEKREFTELSE PÅ AT FORESATTE HAR LEST ”PLAN FOR Å SIKRE
ET GODT PSYKOSOSIALT MILJØ I BARNEHAGE OG SKOLE I SILJAN
KOMMUNE”**

Planen finnes på barnehagens/skolens hjemmeside.

Barnehagen/skolen ber om at denne svarslippen returneres skolen/barnehagen.

Barnets/elevens navn og klasse/avdeling:

Jeg/vi bekrefter å ha lest ”Plan for å sikre et godt psykososialt miljø i barnehage og skole i Siljan kommune ”.

Dato: _____

Foresattes underskrift: